

In diverse PDF's hebben wij aandacht besteed aan de op z'n zachts gezegd gespannen verhouding tussen Amsterdam en de veel oudere Hollandse steden rondom, Haarlem en Leiden voorop. Dat had tot gevolg dat Amsterdam liever aan een goede relatie met de succesieve landsheren onderhield dan in het gevlei te komen van die omringende steden. Alleen dat en niets anders was de oorzaak van het

Boven: De prent die moest bewijzen dat Amsterdam echt werkt maakte van de zuivering van kerk en stadsregering: d'afbeelding hoe men de Magistraet en geestelykheyt der stad Amsterdam heeft uytgeleydt, en 't scheep gebracht den 26 May. 1578

Rechts: De fanatiekste katholieke bestuurder Joost Buyck (Sybrandtisz.) (1505-1588); hij was tussen 1549 en 1578 18 maal burgemeester

weigeren van Amsterdam om zich achter de Opstand te scharen. Gevolg was natuurlijk dat hier een katholiek bestuur heerste en dat zagen we vorige week nog door een laatste ketterverbranding in 1572. De oorzaken van de strijd tussen onze stad en andere grote steden lag in het feit dat het razendsnel groeiende Amsterdam hen concurrentie aandeed en naar invloed in de Staten streefde wat traditiegetrouw hún voorrecht was. Leest u vooral hoe dit al medio 15^e eeuw escaleerde in de Hoekse en Kabeljauwse Twisten.

De Alteratie ofwel overgang van Amsterdam naar de Opstand ging gepaard met een soort beleg van de stad dat de economie ernstig benadeelde. Kijk, als je iets van die stad gedaan wilt krijgen moet je haar in de portemonnee raken, bedachten de Watergeuzen. Na enkele jaren begonnen kooplieden en bevolking genoeg te krijgen van de halsstarrige houding van de stadsregering. Bovendien bleek de Opstand helemaal niet kansloos door het vaak succesvol optreden van diezelfde

Watergeuzen. Nu hadden deze groepen weinig politieke invloed, maar toen de schutterij overgehaald werd om zich tegen de regeerders te keren was het pleit beslecht. De schutterij drong in mei 1578 het stadhuis binnen en dwong de aanwezigen tot wisseling van het bestuur, zodat het beleg van de stad opgeheven kon worden.

Om iedereen tevreden te stellen werden de fanatiekste regeerders en geestelijken de stad uitgejaagd om nooit meer terug te keren. Een volgende verzameling mensen werden voor de vorm per boot

de stad uitgezet, aan de Diemerzeedijk weer aan land gebracht zonder erop toe te zien dat zij niet vandaar regelrecht naar de stad liepen om zich weer onder de Amsterdammers te voegen. Als ze zich even koest hielden kraaide er geen haan naar. Ze konden hun oude bezigheden zelfs weer oppakken, zolang ze maar niet opvielen. Anders dan de protestanten opgejaagd waren, konden katholieken zelfs kerkdiensten in steeds openlijker kerken organiseren, al-

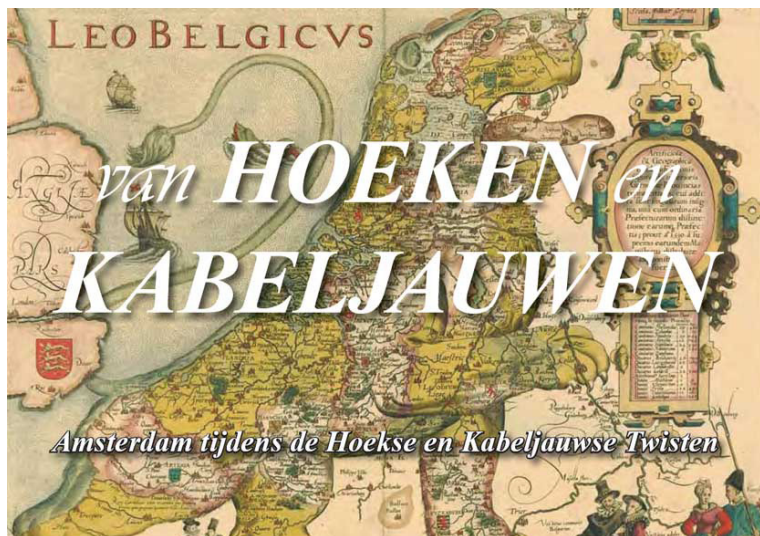

weer vooropgezet dat ze afzagen van openlijke manifestaties van hun geloof, zoals processies en luide muziek en zang. Het nieuwe stadsbestuur weerstond in het algemeen de klachten en eisen van fanatieke calvinisten om op te treden tegen kerkdiensten van niet protestantse geloven, of dat nu katholieke, joodse of zelfs lutherse en doopsgezinde diensten waren. Men wilde niet verder gaan dan incidenteel een keer bij een katholieke dienst binnen te vallen om alle aanwezigen te bekeuren. Dan hield de stad er tenminste nog iets aan over.

Boven: Nog een prent van de verbanning van geestelijken en magistraat; vooral de Minderbroeders konden geen genade verwachten, omdat zij de Inquisitie in Amsterdam hadden georganiseerd

Links: Willem Bardesius, leider van de omwentelingspartij, die de Alteratie van 1578 tot stand bracht; hij werd de eerste burgemeester erna

Over de Hoekse en Kabeljauwse Twisten bestaat deze PDF (klik de omslagen om te lezen)

Over de praktijk van schuilkerken en hun publiekelijk bekende kerkzalen schreef Anneke Huijser deze uitgebreide PDF

Over de omstandigheden die tot de Alteratie leiden is er een PDF

